

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Martyrium

[Basel], 1492

De crebra invocatione nominis Iesu christi tempore martyrii. Ca. xiiij

[urn:nbn:de:bsz:31-333321](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-333321)

uidef. Sed vnā facim⁹ questionē: an quis de xp̄iani nomī
nis p̄fessione interrogat⁹ taceat: ad pctm̄ illi capitale cōpu
tetur? Qd̄ aliquo in casu sic esse venerabiles affert docto
res: vt si ex taciturnitate hac dei honor tolleret⁹ ⁊ gl̄ia: qz
vt se nō firma opiniōe xp̄ianū esse ostēderet: vt q̄ ip̄a ita
sit derisibilis fides q̄ nemo illā audeat p̄fiteri: scelus hoc
esse mortale p̄cludūt: hortanturq; in t̄li casu xp̄ianum se
omnimode p̄fitendū. Sed si non p̄ncipalit̄ seu imediate
ad religionē inspiciētes illi q̄ interrogant: sed ad odia alia
vt derisiones: vt q̄s forte noscerēt xp̄ianos occiderēt: vt
alia via male tractarēt: ⁊ q̄s hoz timid⁹ taciturnitate il
loz man⁹ effugere posset: peccatū nō esse mortale p̄feti
unt. Per quē modū ⁊ incipos vt diximus penitētes vbi
xp̄i nō ledat⁹ honor vitaz cū taciturnitate ducere possūt.

Decrebra inuocatiōe nomis Jesu christi tēpo
re martyrij **Ca. xiiij.**

Ergo oīa in vnū cōprehēdam⁹ maxia res est
martyriū: ⁊ difficilis: nec alijs cōpetēs q̄ his q̄
xp̄i spiritu inflāmati ad hoc feruēter aguntur:
quē sp̄s feruorē donare cōsuevit dñs diuersi
mode electis suis: vt aliquib⁹ gratis tribuisse videat. Si
cut Bonifatio Adriano Clauiculario ⁊ plib⁹ alijs: q̄ cuz
publicani essēt: subita dei gr̄a ad xp̄i testimoniū mirabili
accesserūt feruore. Fuerūt ⁊ alij q̄ diuturnis oratiōib⁹ B
a christo dño impetrat⁹ potuerūt. Adeo vt Carpasius inf
cetera oraret: q̄ si eū gl̄ia martyrij dignū iudicasset: ex la
pide spelūce aqua limpidissima emanaret: qd̄ dño p̄stan
te securus ad certamē p̄perauit: ⁊ palmā martyrij fortit̄
dimicādo p̄meruit. Ideo ait Cyprian⁹ libello de habitu
virginū: Durus ⁊ ardu⁹ limes q̄ tēdit ad gl̄iam et p̄hunc
vite limitē martyres p̄gūt. Et ergo limitē hūc de q̄ Cy
panus dixit nos faciliē penaz tpe trāseam⁹: nihil fortius
repiri q̄it: nihil iocūdi⁹: nihil accōmodari⁹: q̄ crebra Jes
su xp̄i nomis inuocatio. Illd̄ em̄ est nomē mirabile (vt pi⁹
f. iij)

Bonifacius.
Adria. Cla-
uicularius.

Bernardus doctor Bernardus ait) nomē ineffabile: nomē inextriabile: nomē a seclis absconditū: et in fine scloꝝ nob̄ reuelādū. Qd̄ dedit cecis visū: surdis auditū: claudis cursū: sermonem mutis: vitā mortuis: et obsessis corpib⁹ virt⁹ hui⁹ nominis demōes effugauit. Cū ergo datū sit homib⁹ h̄ nomē redēptorē n̄m nosare: nihil maius aut nob̄ salubri⁹ in h̄ sclo dari potuit: q̄ q̄ in noīe Iesu om̄e genu flectat: celestiu⁹: terrestriu⁹ et infernoꝝ. Sed q̄le sit nomē Iesu ap̄s deum: nob̄ icognitū est. Quā ait Lactā. Primū scire nos cōuenit nomē ei⁹ ne angēl qdē notū esse q̄ morant̄ in celo: s̄ ip̄i soli ac deo patri. Nec aū id publicabit̄ (vt est sc̄it̄ literis traditū) q̄ dispositio dei fuerit iplēta. Et parū infra subdit. Quis nomē ei⁹ qd̄ ei a principio p̄ sūm⁹ imposuit null⁹ ali⁹ p̄t̄ ipsū sciat: habet tū et inf̄ angelos aliud vocabulū: et inf̄ homīes aliū. Iesus q̄ppe inf̄ homīes nominat̄. Nā xp̄s nō p̄p̄riū nomē ē: s̄ nūcupatio potestatis et regni. Sic em̄ iudei reges suos appellāt. Hucusq̄ Lactantius: qui et pla de christi nomis significatiōe lib. vj. diuinaz institutionū declarat. Et qz illū vtroq̄ nomē vocare nob̄ datū est Iesus scilicet et christ⁹: q̄ iocunditates martyrib⁹ ex istoꝝ nominū inuocatiōe et in tormentis iuuamina puenerūt narrare nō pigebit: dūmodo et illoꝝ exemplis nos illa sp̄ in ore habere discam⁹. Refert Eusebius in historijs ecclesiasticis: q̄ Ignati⁹ inf̄ tot et tāta tormenta nūq̄ ab inuocatione sacri nomis Ihu cessabat. Et cū tortores inq̄rerēt: q̄re toties h̄ nomē sic replicaret: ait: Hoc nomē cordi meo inscriptū habeo. Ido ab ei⁹ nominatiōe cessare nō valeo: post mortē x̄o ei⁹ illi qui hec audierāt volentes curiosius exp̄iri cor ei⁹ ab illi⁹ corpe euellerūt: et illi discindentes p̄ mediū totū inscriptū l̄ris aureis h̄ nomē Iesu inuenerūt. Simile et aliū exēplū prius scripserat Hirenē⁹ ep̄s Lugdunēsis vt refert Eusebius in dictis historijs. Qz ap̄s Lugduniū gallie dum in xp̄ia nos seua nimis p̄secutio crassaretur accidit vt delicatissima quedā puella Blādina nomine ab infidelib⁹ caperet̄:

Eusebius.

Ignatius.

Hirenus.

Blādina.

quod toti ecclesie pauore inducit: timētes ne supplicijs cedēs
xp̄m negaret. **E**rat em̄ puella nobilis: tā corpe delicata:
z tenera vt nō crederēt eā n̄ posse vl̄ minima pati tormē-
ta. **S**ed tāta x̄tute ad tollerandū a xp̄o firmata est:
vt carnificū manū om̄ino p̄us deficerēt: qūuis mutuo sibi
succederēt q̄ **B**lādina. **H**ā a p̄ma diei luce vsq; ad ves-
perā inouātes in ea tormēta: se victos ad vltimū sūt con-
fessi: stupētes om̄es quō in ea aīa sustētari potuisset: cui⁹
in corpe sine supplicio nihil penit⁹ remāssisset. **S**ed vt bea-
tissima puella narrauit: q̄tiēs se christianā p̄clamauit: to-
tiēs in ea vires repate sūt corp̄is: qd̄ illa p̄pēdēs: nūq; ab
ei⁹ nom̄is inuocatiōe seu p̄fessioe cessauit. **D**e alio diaco-
no similē idē f̄fert **E**usebi⁹: nom̄ie sc̄tō simul z re: q̄ supra
q̄ humanā est ferre naturā noua tormētoꝝ z penaz gene-
ra ptulit. **S**ed nullis vnq; tormētis ab eo aliquid extorq̄re
valuerūt: q̄ sac̄tissimi hui⁹ nom̄is p̄fessionē: christian⁹ sūt.
Nō cādētis eris lam̄is z ferri iuxta inguinuz loca apposi-
tis: nō vllis instauratis ignib⁹: nō vll̄ (vt vnico x̄bo p̄clu-
dā) penaz generib⁹ aliud audiuerūt q̄ xp̄ian⁹ sūt. **E**t cum
in mēbris singul⁹ vst⁹ esset: vt iā in eo hūana forma cogno-
sci nō posset. **I**n carcerē ob hāc causā fuit reclusus: vt post
aliq̄t dies illū itez ad supplicia reuocarent: illo sc̄z tpe q̄
putrefactas cicatrices inspicerēt: vt vl̄ doloribus defice-
ret: vl̄ cederet: z alijs timorē icuteret. **Q**ui h̄ mirabile cōti-
git: vt cū christū sp̄ nom̄iarer: z illi⁹ p̄fiteret nomē: p̄ noua
tormēta in p̄stinam nouāq; formā rediret: ita vt reparata
supplicia: nō ad penā sed ad aliā medelā resurgerent. **E**t
sic hec martyrib⁹ veniebāt ad gl̄iam: z q̄sto maiora z cru-
deliora ill̄ inferebāt tormēta: tāto illis p̄mia p̄ virtute cu-
mulabāt. **R**efert itaq; **L**actāti⁹ libro iij. diuinaz institu-
tionū: q̄ iudices hec exequi mādātes: p̄tēdūt solū vt vin-
cāt: z exq̄sitos dolores corp̄ib⁹ imittūt: z nihil aliud deui-
tāt: q̄ vt ne torti moriant: quasi x̄o mors tātū modo bea-
tos faciat: ac nō etiā tormēta q̄sto fuerint grauiora: tanto
maiorē x̄tutis gl̄iam pariāt. **I**lli autē p̄tinaci stulticia iu a

Lactāti⁹.

bent curā tortis diligent adhiberi : vt ad alios cruciatus
 mēbra renouētur: z reparet nou^o sanguis ad penā. **Q**uid
 tā piū: tā benificū: tā humanū fieri pōt: nō curassent tam
 sollicite q̄s amarēt: quin etiā sceleratissimi homicide con
 tra pios iura impia cōdiderūt. **Domitius.** De officio pro
 conf rescripta p̄ncipū nefaria collegit: vt doceret q̄b^o pe
 nis affici oporteret eos: qui se cultores veri dei cōfiteri.
Hec Lactā. Ex quib^o edoceri potes q̄lit viri infidles in
 christi h̄ est veri dei cultores crassent: z qualit̄ tormentozū
 tollerātia ac inuicta patiētia tortozes suos superēt. **Has**
 vt ait **Quintilian^o** libro de causis causa. x. **A**lla pena ē ni
 si inuito: nullū habem^o nisi ab impatiētia dolorē: z vt ali
 quid crudele sit mer^o facit. **Q**uare de bono patiētie libel
 lū egregiū cōpilauit **Cyprian^o** asserēs nō p̄ficere aliquid
 in actib^o n̄ris ad cōsūmandū laudē: nisi de patiētia cōsu
 matiōis accipiat firmitatē. **H**ā vt ip̄e ait: **P**atientia est q̄
 nos deo cōmēdat z fuat: ipsa est q̄ irā tempat: q̄ linguaz
 frenat: q̄ mentē gubernat: pacē custodit: disciplinā regit:
 libidinis impetū frāgit: tumoris violentiā cōpmit: incedi
 um simultatis extinguit: coercet supbiā diuitū: inopiam
 paupum refouet: tuet in virginib^o brām integritatē: in vi
 uis laboriosam castitatē: in cōiūctis z maritatis indiui
 duam charitatē: facit in p̄speris humiles: in aduersis for
 tes: cōtra iniurias z cōtumelias mites: cōtra tēptationes
 pugnat: p̄secutiones tolerat: passiones z martiria consū
 mat. **I**psa est que fidei nostre fundamēta firmiter munit:
 ipsa est que incremēta spei sublimiter prouehit: ipsa om
 nem actū dirigit: ipsa efficit vt perseueremus filij dei di
 ci: dum patientiam patris imitamur. **Hec Cyprianus** sic
 pulcherrime vt vidisti omnia de patientia complex^o est.
Lactātius. **Q**uam termino comprehendens **Lactantius** ait: **P**atien
 tia est malozum que inferuntur aut accidunt cum equa
 nimitate platio. **Et Mar. Tulli^o** in rethoricis. **P**atiētia
 inq̄r: ē honestatis siue utilitatis causa: rez arduaz ac dis
 ficilū voluntaria v̄l diuina p̄pessio. **S**i ergo patiētia hāc

vere possidere cupimus: queramus illā a dño oīm virtutū datore: illā fide spe ⁊ charitate impetremus. In tribulationibus ⁊ penis magna cū deuotiōe Iesu xpī nomē inuocemus. Illū si iusti erimus adiutorē certe habebimus: quā multe tribulationes iustoz: ⁊ de omnibus his liberabit eos dñs. Et iuxta est dñs his q̄ tribulato sunt corde.

Qui sunt abiles ad martyriū. Ca. xv.

De his qui sūt abiles ad martyriū questionem minime fecissē: nisi q̄ aliq̄ sophisticis argumentis solos scripturarū sacrarū sciētia p̄ditos ad hodiernis t̄pib⁹ aptos p̄tēdūt. Cū eūtiū ad infideles ea sit maxia causa dei honor: ⁊ pximi ad xp̄m vt possibilē ep̄m: ad qd̄ scripturarū eruditio necessaria videt̄. Quomō enī inquit hi poterit q̄s illos de fide instruere: ⁊ ad xp̄i cultū p̄uere: nisi sacrorū librorū eruditione sint p̄diti? Hec omnes etiā sacra sciētia eruditos ad h̄ abiles dicūt: sed illos solū q̄ sacro diaconatu aut p̄sbyterio decorāt: cum hi solū fidē p̄dicarē possint: nec laicis sit p̄missū. Ad dunt ad hoc forti⁹: solū p̄dicandi facultatē inē infideles habere: quib⁹ a sede ap̄lica fuerit indultū: cū nec doctis v̄inis xp̄iano p̄lo p̄dicare sit p̄missū: nisi fide firmos fuerit p̄bati: ⁊ stricto examīe sufficiētes p̄firmati. Quare ⁊ beatus Frāsciscus in regula sua dixit: q̄ null⁹ frat̄ audeat populo p̄dicare: nisi p̄mo fuerit examīat⁹ ⁊ approbat⁹: ⁊ officīū p̄dicatiōis sibi specialit̄ cōcessū. Sed hec ratiōes sophisticę sunt: nec rē ipsaz discrete inspiciūt. Ideo circa h̄ aliq̄ p̄gustāda sunt: vt ex his cognoscere possimus q̄ ad h̄ factissimū op⁹ p̄ficiendū doctrina indigēt: ⁊ q̄ sine illa inē infideles charitatis feruore ⁊ desiderio martyriū morari possūt. Quo p̄cognito ⁊ ip̄oz argumētōz clara liq̄bit solutio. Nā diuersis quis respectib⁹ martyriū etiā desiderio ad infideles transire ⁊ inter illos cōmorari pōt. Pittunt nanq̄ ad illos quidā vt illozū sint episcopi ⁊ pastores si ant: sic vt ad christi fidē p̄ueniētib⁹ p̄dicatiōib⁹ p̄posse p̄uertant ad exēplū christi q̄ discipulos suos in vniuersuz